

Mel i Sucre

Obra Cultural Balear - Sant Joan

Desembre / 1995 - núm. 186



On posarem els porcs?

On posarem els porcs?



MEL I SUCRE. Desembre, núm. 186. Butlletí informatiu de l'Obra Cultural Balear a Sant Joan.

Local social: carrer de Ramon Llull, 48. 07240 Sant Joan (Mallorca).

Consell de redacció: Guillem Florit, Joan Sastre, Joan Font, Joan Moratinos, Miquel Company.

Tirada actual: 500 exemplars.

Disseny de la capçalera: Jaume Falconer
Coberta i contracoberta: muntatge sobre fotografies de casetes del terme de Sant Joan

Dipòsit legal: PM. 49/1983

Els articles publicats a la revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

Els articles originals s'han d'entregar abans de dia 18 del mes en curs.

Nota: S'adverteix als possibles lectors de *Mel i sucre* que aquesta revista, amb els seus escrits i comentaris, pot ferir la sensibilitat dels esperits no acostumats.

PREMSA FORANA

EN AQUEST NÚMERO HI TROBAREU

- Notícies locals
- Fotos d'antany, per G. Sánchez
- Ajuntament, per J. Sastre
- El president de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears. Missatge de Nadal i Cap d'Any
- Curiositats, per A. Bauçà
- El primer escenari, per M. Gayà Sitjar
- Jaume Mas i Noguera. Notes biogràfiques i professionals, per J. Estelrich
- Dos dits de seny. Un Advent i un Nadal distint, per N. Torres
- Jardineria . El llenguatge de les flors, per F. Nicolau
- El Sant Joan partit a partit, per T. Oliver
- Jardineria de Francesc Nicolau 1995, per B. Matas
- Garbes del P. Ginard (I). En Biel de Solanda, per E. Estelrich
- Alcoholisme
- Mel i sucre, dolcet, dolcet, per J. Bauçà
- El plaer de beure, per F. Grimalt
- Comunicat de Premsa Forana
- Meteorologia. «Novembre humit, fa el pagès ric», per Miquel Company i Miquel Alzamora
- Teranyines. Notes de premsa

**El consell de redacció
es reunirà dia 27 de desembre,
a les 21 h, al casal social.
Els col·laboradors
hi estau convidats**

NOTA DE REDACCIÓ

Totes les persones o entitats que se sentin al·ludides pel contingut d'aquesta revista, tenen a la seva disposició una secció de «Cartes al Director» que admet escrits que compleixin les següents condicions:

- L'extensió màxima és un foli mecanografiat a dos espais.
- Les cartes han d'anar signades per l'autor, que ha de ser identificable.

NOTÍCIES LOCALS



Convé que alguna autoritat intenti posar remei a les carreres de motos que hi ha pel Camp.

— El circuit de motos del Camp està en plena activitat. Tant de nit com de dia s’hi poden veure emocionants carreres. Les velocitats que s’hi agafen no són gaire importants perquè les màquines no tenen gaire cilindrada, però hi ha l’al·licient dels riscos tant per als pilots com per a qualche incaut que prova de travessar un carrer. En teoria, aquests «espectacles» no tenen el permís de l’autoritat, però a la pràctica sí que compten amb un permís tàcit, ja que se celebren sense que ningú els destorbi.

— El 4 de desembre, 18 petits empresaris de Sant Joan es reuniren a l’Ajuntament per constituir una associació empresarial, sota els auspicis de la PIMEM. De les 9.000 petites empreses que hi ha censades a Mallorca, la meitat tenen el domicili a la Part Forana. Els promotors consideren que els petits empresaris han de ser necessàriament el motor de l’economia local i volen establir un diàleg amb l’Ajuntament.

— Com cada any, s’ha convocat el tradicional concurs de betlems. Hi ha temps per apuntar-s’hi fins el 30 de desembre, a l’Ajuntament, Ca Ses Monges i les tres oficines bancàries. Els betlems es visitaran el dia de cap d’any i els premis, que van de les sis a les quinze mil pessetes, es faran públics i es donaran el dissabte dels Reis, una mica abans de començar a repartir les joguetes.

— A l’escola han muntat una coral d’adults, animats per l’èxit de les corals infantils. Fa anys n’hi havia haguda una, però va desaparèixer. Hi estan convidades totes les persones interessades,



A Sant Joan s'ha ampliat l'oferta de compra: si ho voleu, ara ja podreu adquirir els vostres electrodomèstics a la vila.

encara que no tinguin cap relació amb l'escola o que el seu nivell actual de cant sigui baix. N'hi ha prou tenint una mica de sentit i ganes de millorar. Segons hem pogut saber, per Nadal fan comptes fer un petit concert.

— El panorama comercial de Sant Joan s'ha vist enriquit recentment amb l'obertura d'una botiga d'electrodomèstics, afiliada a la cadena Élite. L'han posada al carrer Major, a la casa coneguda antigament com Ca Ses Fernández. A més de vendre, ofereixen servei tècnic. L'encarregada de la botiga

és la filla gran del batle, na Francisca Mora, i en Joan Obrador té cura del servei tècnic. L'establiment va celebrar el naixement amb una mica de refresc.

— El passat 3 de desembre, la Peña Motorista va celebrar el tradicional dinar matances, que ja ha arribat al 39è aniversari. El programa consistí en una missa, oficiada per l'habitual Bruno Morey («el darrer canonge»), seguida per un dinar a Can Tronca. Els assistents foren els socis de la Peña (encara en diuen «Peña», no sabem si per nostàlgia) i una sèrie de convidats i amics.

— El 29 de novembre el batle de Sant Joan va ser entrevistat al Diari *de Mallorca*, per parlar del Pla Territorial del Pla (sic). El batle està molt preocupat pel futur dels porcs. Per ell, aquests simpàtics animals seran els principals afectats per les restriccions urbanístiques que es volen aplicar al Pla. Tothom creia que els principals afectats serien els diumengers que de qualque manera s'enginyen per encabir-se en les «minúscules» casetes d'eines, però es veu que els porcs encara en patiran més, fins al punt que no sabem on posar-los.

— El Pla Territorial del Pla (!) preveu una sèrie d'equipaments mancomunats. Al nostre poble li ha tocat un poliesportiu, que s'ubicaria devora el camp de futbol. Els comptes inicials eren fer-lo al

POBRES - SÍQUIES - DEMOLICIONS
FEINES AMB COMPRESSORS - RETRO
MINIEXCAVADORES

Gabriel Gayà Morlà

Cooperativa, 5-7
Tel.: 64 78 69. Mòbil: 908 53 58 76
07260-PORRERES

BANCA MARCH

C/ de Mestre Mas, 11
Tel.: 52 60 66
07240 Sant Joan

Bon Nadal

coster nord (cap a la carretera de Palma), però el batle s'estima més fer-lo al coster oposat (al racó que fan la «pista pedestre», el camp de futbol, el passeig de Joan Mas i el carrer de Solanda. Una altra previsió del Pla és recuperar el tren. En el nostre cas, es recuperaria l'estació. El batle és partidari de moure-la i fer que almenys estigui dins el nostre terme.



Molt possiblement els equipaments esportius de la Mancomunitat Pla de Mallorca se situaran devers Son Juny.

— Els santjoaners que van a Palma passant per Montuïri aviat no podran travessar aquest poble de veinat i s'hauran de desviar pel carrer de Ramon Llull (el segon entrant a Montuïri a mà esquerra) i incorporar-se a la carretera general pel creuer de Porreres. L'objectiu d'aquesta mesura és descongestionar el carrer de Palma que es veu que sovint està embossat. El carrer es podrà travessar sense cap problema en el sentit contrari (és a dir, venint de Palma).



El nou asfaltat ja es comença a espenyar tan sols quinze dies després d'haver-lo posat. Anau alerta quan passeu pel carrer Major.

— Les obres d'asfaltat de què us parlàvem el mes passat no resisteixen gaire bé el pas del temps. Ha sobrat un mes perquè al bell mig del carrer major ja apareguessin els primers clots. Ja diuen que les feines d'ara no són com les d'un temps.

— La Mancomunitat Pla de Mallorca convoca les I Jornades d'Estudis Locals que se celebraran a Sineu del dia 29 al 31 de març de 1996. Els temes de debat escollits són:

- Sineu, el medi i la gent.
- Impactes del turisme rural i l'agroturisme al Pla de Mallorca.

Venturós 1996

PLANXA • PINTURA



Rafel gaià gaià

Gràcies per la seva confiança

C/. Solanda, 31 • Tel. 52 65 35

servei de Gruo:

Verger

Tel. 64 74 01

Carrosseria
i Pintura
Autoritzada

GARANTIZAT

07240 - SANT JOAN - Mallorca



JAUME SASTRE BAUZA

Llanterner i Pintor

C/ de Josep Rosselló i Ordines

Tel.: 52 65 53

Sant Joan

Bones festes

Les sessions seran obertes a tothom i s'espera que tinguin un caràcter anual i rotatiu, de tal manera que es pugui fer a un poble diferent de la Mancomunitat.

Amb aquesta iniciativa es pretén incentivar els estudis centrats en la comarca del Pla, creant un lloc de debat sobre coneixements i problemàtiques del Pla. Per a més informació telefonau a les oficines de la Mancomunitat. Tel.: 83 04 31 / 83 04 41.



Els joves xeremiers de Sant Joan acompanyaren els seus mestres en Joan Morey i en Rafel Primater amb un èxit extraordinari.

— El passat dia 19 de novembre va tenir lloc a la vila de sa Pobla una trobada de xeremiers. La diada començà amb un cercavila a càrrec de totes les colles participants que acabà a la plaça, on, a migdia, tots el grups sonaren per separat i interpretaren una sèrie de peces. A més dels representants de Sant Joan hi varen participar colles i grups de Santa Maria, Pina, Santa Eugènia, Sencelles, Algaida, sa Pobla, Binissalem i altre gent de ciutat. La festa fou molt concorreguda, ja que s'havia inclòs en el marc de les fires de sa Pobla. Les cactivitats dels xeremiers acabaren com cal en aquests casos: amb un bon arròs. Cal afegir també que Joan Morey va exposar la seva famosa exposició El so de la fusta a Mallorca.

— El nostre col·laborador i, alhora, president de l'Associació de la Premsa Forana, Miquel Company, fou protagonista d'algunes de les pàgines del setmanari valencià *El temps*. En l'entrevista posà de manifest, entre d'altres coses, que «la premsa forana de Mallorca es debat entre l'esforç per aconseguir una major qualitat professional o caure irreversiblement en la crisi». Segons Miquel Company aquest important sector de la comunicació es troba en un moment difícil».

**L'Ajuntament de Sant Joan
convoca concurs públic per al servei de consergeria de la Casa de Cultura
El termini acaba el 20 de desembre**

Bon any nou

 **"la Caixa"**

AGÈNCIA DE
SANT JOAN

Carrer Bellavista, 38

Tel.: 52 60 78

PLANTERS I ORNAMENTALS
NICOLAU

C/ de Ramon Llull, 52
07240 Sant Joan
Tel.: 56 03 46
52 61 87 (part.)



ORNAMENTALS

NICOLAU

Bones festes

FOTOS D' ANTANY



*E*n aquesta foto, que data dels anys trenta, podem veure Ina Miquela Florit *Boireta* i n' Aina Matas, *la monja Ditalera*, quan encara no ho era. Aquesta instantània fou feta al carrer de fra Lluís Jaume, prop de la cantonada amb el carrer Belisari, davant on és can Joan *Ditaler*.

Gracià Sánchez

(Foto gentilesa de M. Florit)

SUBSCRIPCIÓ PER UN ANY, 3.000 ptes.

Nom:.....
Cognoms:.....
Carrer:.....núm.:.....
Població:cp:.....
Banc o Caixa:oficina.....
carrer:.....núm. de compte:.....

Feu arribar aquesta butlleta a qualsevol membre de l'equip de redacció o enviau-la a:

MEL I SUCRE Sant Joan, Ramon Llull, 48

firma

AJUNTAMENT

Resum de la Sessió Ordinària de 04/12/95. La sessió va començar puntualment a les 8 i mitja del vespre, no varen assistir els regidors Amador Bauçà (UM) i Joan Matas (PP), que va excusar la seva assistència.

1. Lectura i aprovació de l'acta de la sessió anterior.

La darrera sessió va ser l'extraordinària de dia 15/11, i va ser aprovada per unanimitat.

2. Assabentat de les resolucions de batlia donades des de la darrera sessió ordinària.

Des de dia 30/09/95 fins a la data, el batle ha dictat 6 decrets:

Dia 03/10, aprovació despeses del tercer trimestre del 95.

Dia 31/10, autorització d'11 llicències d'obres a particulars.

Dia 06/11, adjudicació per 10.500.000 ptes. del concurs de concurs per la «Rehabilitació dels edificis de les Escoles Velles de Nines».

Dia 13/11, autorització d'11 llicències d'obres a particulars, i denegació de 2 obres.

Dia 30/11, iniciació d'expedient sancionador a Maria de los Desamparados Sancenón Royo per començar obres sense l'obtenció de la pertinent llicència municipal.

Francesc Nicolau (PSM) va demanar a Secretaria que llegís aquest darrer decret, referit a la polèmica construcció d'un «xalet» a la banda d'Es Rafal per part de la senyora del senador Gilet.

Aquest decret exposa que la sra. Sancenón va demanar llicència d'obra menor per arreglar una caseta de foravila, la qual va ser totalment esbucada aixecant parets noves i ocupant més superfície que la planta antiga de la caseta, incorrent en varies il·legalitats. El batle ha decidit que aquesta acció ha

de ser penada amb una multa d'un 5 % sobre el valor de les obres realitzades, taxades per l'arquitecte municipal en 370.000 ptes. L'Ajuntament considera que d'aquesta infracció urbanística en son responsables la sra. Sancenon i el constructor, i el batle va designar instructor de l'expedient el Primer Tinent de Batle, Miquel Torrens (PP), i secretari la funcionària administrativa Catalina Pocoví.

3. Proposta de festes locals per l'any 1996.

Per part de la Comissió d'Assumptes Generals es varen proposar el 24 de juny (Nativitat de Joan Baptista), i el 29 d'agost (Festes Patronals d'estiu).

La proposta va ser aprovada per unanimitat.

4. Actuacions preliminars per a la renovació del Padró d'habitants per 1996.

Es tracte d'una de les passes a fer per a actualitzar el Padró, i es va aprovar per unanimitat la proposta de la Comissió.

5. Conveni amb la Delegació Provincial del Ministeri d'Educació i Ciència per diverses activitats extraescolars al curs 1995-1996.

A aquest conveni el Ministeri es compromet a aportar 50.000 ptes. per aquestes activitats, amb la condició que l'Ajuntament n'aporti altres 50.000.

D'aquesta manera el pressupost total serà de 100.000 ptes. El punt es va aprovar per unanimitat, i es va facultar al batle Gabriel Mora (PP) per firmar tots els documents necessaris per formalitzar el conveni.



Les obres del diputat Francesc Gilet han estat multades amb la quantitat de 18.000 ptes. perquè infringia la normativa urbanística.

6. Creació a la Mancomunitat del Pla de Mallorca d'una Oficina d'Informació Juvenil.

La Mancomunitat va acordar dia 18/11 la creació d'aquesta Oficina, i la Comissió d'Assumptes Generals, a proposta del vocal Joan Magro (PP), demana al Ple que se pronunciï a favor.

Francesc Nicolau (PSM) va demanar que figuràs a l'acord que el cost d'aquesta operació seria nul. Després d'un petit debat, es va aclarir que qualche cosa hauria d'aportar l'ajuntament, però que el cost seria ínfim (arxivadors, prestatgeries, ...).

Es va acordar aprovar la proposta de la Comissió amb l'afegit esmentat.

7. Petició del GOB en relació al tractament de residus sòlids urbans.

El GOB, a través d'un escrit rebut per l'ajuntament el dia 9 d'octubre, demana al Ple que aprovi una moció en el sentit de sol·licitar al CIM una moratòria en la posta en funcionament de la Planta Incineradora de Son Reus, al CIM i Conselleria d'Indústria la redacció d'un nou Pla Director de Residus on s'elimini la possibilitat d'incinerar, i s'estableixi en origen la recollida selectiva, reciclatge, compostatge i abocament controlat. L'escrit també demana un compromís per part de l'Ajuntament d'incrementar les mesures en la recollida selectiva en el terme municipal de Sant Joan, i la realització de campanyes de conscienciació al ciutadà.

Passada la proposta a votació, va ser aprovada per 2 vots a favor (PSM) i 5 abstencions (PP).

A petició del GOB aquest acord serà comunicat al CIM, al Govern Balear i al GOB mateix.

8. Subvenció a l'Associació de Donants de Sang.

A proposta de la Comissió d'Assumptes Generals, es va acordar, per unanimitat concedir una subvenció de 100.000 ptes. per la trobada que aquests associació va celebrar a Sant Joan el passat 29 d'octubre, així com també costejar la instal·lació d'una placa commemorativa.

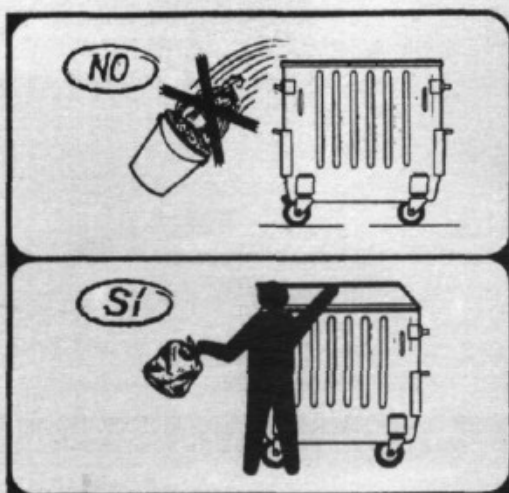
9. Precs i preguntes.

FRANCESC NICOLAU (PSM) va fer 6 preguntes i 1 prec:

Pregunta. Ara que l'Ajuntament ha interposat un recurs contra la decisió de la Comissió Insular d'Urbanisme del CIM, quines Normes Subsidiàries estan en vigor?.

Va respondre l'assessor fiscal que les que va dictar la CIU, perquè ja estan aprovades per aquest organisme, i l'Ajuntament al seu recurs no demana la suspensió cautelar de l'acord.

Pregunta. Els pressuposts d'obres que es presenten



POSAU ELS FEMS DINS LES BOSSES

Per al vidre, paper i ferralla
emprau els contenidors especials

La recollida es farà els
dimarts, dijous i diumenges al vespre

AJUNTAMENT DE SANTJOAN

**SI TENIU
FOTOGRAFIES
ANTIGUES**

(anteriors als anys setanta)

feis-ho saber a
Gracià Sànchez

Hem començat una nova secció:

**FOTOGRAFIES
D'ANTANY**

a l'ajuntament, han d'incloure el cost de la feina de realització de l'obra, o és suficient amb el material? L'assessor fiscal va respondre que s'havien d'incloure totes les despeses, i la ma d'obra era una despesa més. El regidor va dir que havia vist una llicència d'obres concedida sobre un projecte que no incloïa la ma d'obra, i l'assessor va dir que si això era ver, havia estat un error el no fixar-s'hi, i que la liquidació estava mal feta.

Pregunta. De les obres que es deneguen, en fa cap seguiment l'Ajuntament, per sebre si realment no es fan?

Va respondre el batle Gabriel Mora (PP) que sí, que s'envia el municipal a fer controls.

Pregunta. A la carretera que va cap a Vilafranca han comparegut, ja fa bastant de temps, dos rètols que diuen «Tropical Park - JUMAlSA». Se sap què és això?

El batle va dir que no, però que s'obriria una investigació.

Pregunta. Com està el tema de la Consergeria de la Casa de Cultura, i del nomenament del Jutge de Pau i substitut?

La resposta va ser que per la Casa de Cultura encara no hi ha cap oferta, i que pel nomenament del Jutge de Pau i substitut es segueixen els tràmits legals pertinents.

Pregunta. Sobre les darreres obres d'asfaltat de carrers: Quin criteri s'ha seguit per decidir a quins carrers es llevava l'asfalt vell i a quins es feia aixecar l'acera als veïns?

Va respondre el batle que el criteri va ser llaurar i llevar l'asfalt vell als carrers que tinguessin totes les aceres baixes, i fer aixecar les aceres als carrers que

en tinguessin suficients al nivell correcte. Va afegir que el concessionari de les obres va fer la feina de llaurar els carrers i llevar l'asfalt com a descompte, de manera que a l'Ajuntament no l'hi ha costat doblers.

Prec. Davant el fet que bastants de socis santjoaners de la Germandat de Donants de Sang s'han dirigit a aquesta entitat per demanar que la informació que se'ls remeti sigui en català, i que aquesta Germandat no n'ha fet ni cas, i ha seguit enviant aquesta informació íntegrament en castellà, el regidor prega a l'Ajuntament que dirigeixi un escrit a la Germandat recolzant la petició d'aquests santjoaners en qüestió. El batle va recollir el prec, i va dir que així es faria.

El batle Gabriel Mora (PP) va informar que s'havia encarregat a l'arquitecte Joan Bauzà Roig que s'estudiàs el Pla del Pla, per així poder contrastar opinions, i mirar si es pot consensuar una proposta que agradi a tots els representants del consistori.

I acabats els temes, es va aixecar la sessió als voltants de les 9 del vespre.

Joan Sastre i Francesc Nicolau

Molts d'anys

FONTANERIA i FERRERIA

J. COMPANY

*Instal·lació de banys i
de calefacció central
Llanterneria en general
Ferreria*

C/ Consolació, 17. Sant Joan
Tel. 52 62 77

RESTAURANT - BAR



Cta. Manacor - Inca, km 9 Tel. 830246

Bon any 1996

El President de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears

Missatge de Nadal i Cap d'Any

Quan arriba Nadal, sembla com si tots haguéssim de fer un repàs, una anàlisi conscient, d'allò que hem fet al llarg de l'any que acaba, per arribar a definir, a partir d'aquest anàlisi reflexiva, què volem per a l'any que estam a punt d'encetar. Com a president de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, i encara que només fa sis mesos que vaig ser investit per ocupar el càrrec, podria referir-me de bon principi a aquest passat immediat i, també al futur que s'acosta. Però, abans de parlar d'allò que defensam i que en bona part, esper que es faci realitat al llarg del 1996, vull felicitar les festes als ciutadans de les Illes: vos desig a tots un bon Nadal, uns dies esplèndids, que els Reis compleixin les expectatives que teniu i que l'any 1996 sigui feliç i fructífer.

Dit això, vull reprendre la reflexió sobre l'oportunitat de fer balanç que proporcionen aquestes festes. Tal volta és que les commemoracions periòdiques ens inciten, si més no indirectament, a la reconsideració, a interioritzar quin sentit tenen les nostres actuacions. Potser és el denominador comú de moltes etapes significatives del nostre calendari, establert amb un ritme temporal que permet l'examen, la revisió de conceptes com el naixement, la vida i la mort.

En el cas de les festes de Nadal, crec que cada societat, fins i tot cada individu, té una manera d'entendre-les. Per a molts, els dies de Nadal tenen un profund sentit cristià. Per a altres, probablement per a la gran majoria, aquestes festes tenen també un clar sentit familiar: és el moment en què, d'una manera càlida i acollidora, tots es reuneixen a compartir alegries, preocupacions i esperances. Tampoc no podem oblidar que n'hi ha alguns que consideren les festes de Nadal com una convenció periòdica més de la societat, encara que sigui la més representativa d'una sèrie de valors que tots compartim i la que més aconsegueix mobilitzar la societat a l'entorn d'una fita d'alegria i pau.

Encara que només sigui per aquesta raó, per la riquesa que es desprèn de la diversitat de mentalitats, les festes de Nadal haurien de ser un motiu de satisfacció. Són el fruit d'una societat plural, oberta, desenvo-

lupada i tolerant com la nostra. Una societat on tothom té cabuda i on cadascú pot exercir la llibertat que posseeix d'acord amb la seva mentalitat i les seves idees.

Per això, si algú em demanava quin concepte, relacionat amb les festes de Nadal, és el més universal i el més acceptat per una societat tan diversa, formada per persones lliure, jo diria que és el concepte de solidaritat. En efecte, la relació entre Nadal i el sentiment fraternal de solidaritat és quasi bé instintiva, sorgeix d'una manera natural. Si més no amb la naturalitat pròpia de les societats que es poden sotmetre, d'acord amb el seu grau de maduresa, a un exercici de reflexió. Sigui com sigui, aquest dies,

potser perquè la convivència de les persones ho necessita així, ens donen l'oportunitat de reconsiderar aquest valor ètic i cultural. Com a individu i com a president de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, som conscient que la societat perfecta no existeix i que la nostra, a pesar de ser capdavantera en riquesa dins l'Estat espanyol, tampoc no ho és.

El creixement econòmic provoca desequilibris, i nosaltres hem crescut molt ràpidament. Per tant, si Nadal és la fita de la solidaritat, aquesta és, per a la nostra societat, l'hora d'incidir en la cohesió social.

Si hem superat reptes que altres encara han de superar, també hem de ser els primers en mirar més enllà, a saber que l'evolució de les societats s'ha d'estructurar en factors que afecten la qualitat de vida de cada ciutadà. La situació de l'economia de les Balears dins el conjunt de l'Estat espanyol ens produeix un orgull lògic. I encara més, si, a partir d'aquesta realitat podem trobar, tal com pretén el Govern que presidesc, la posició que ens correspon dins l'estat europeu. I, a més a més, amb la convicció que reunim tots els requisits necessaris per arribar en les millors condicions a una etapa en què la competitivitat estarà lligada a la formació qualitativa, als serveis de tipus tecnològic o al potencial de la intel·ligència a través dels nous sistemes de comunicació.

Però també és cert -i els darreres esdeveniments que s'han produït a Europa o en un país com França ho



demostrin així- que és difícil anar endavant si es perd l'harmonia social, si els ciutadans no tenen confiança en els elements que garanteixen la convivència i l'equilibri, si senten que no poden assegurar el seu futur lliurement. Al meu entendre, parlar de solidaritat no només significa arbitrar, dins les nostres possibilitats, totes les mesures necessàries per evitar l'aïllament laboral i social dels més desfavorits. Aquest objectiu és bàsic i així ho entenem quan, des del Govern Balear, donam preferència a programes de formació ocupacional o de disponibilitat d'habitatges. Però també és bàsic estendre la convicció que les societats s'han d'enfrontar a nous reptes amb una mentalitat superadora de l'individualisme insolidari. La nostra és una comunitat amb una llengua, una identitat pròpia. I també ha de ser part d'aquesta comunitat, singular i diferenciada, el sentiment d'un futur compartit sense exclusions socials.

Quan, en el debat sobre l'estat de l'autonomia, vaig posar davant el Parlament balear el programa del Govern que presidesc, un dels punts fonamentals va ser el del creixement sostenible. Una concepció que volem aplicar al desenvolupament territorial, conscients que la preservació del medi ambient és voluntat dels ciutadans de les Illes, els quals representam, i, a més, un dels principals atractius que fonamenten la indústria cabdal de les Balears, la turística.

Per tant, creixement sí. Però creixement harmònic i equilibrat. I si aquest és el criteri que defensam en el cas d'un recurs objectiu com és el territori, amb més raó l'hem d'impulsar, quan consideram els interessos globals d'una comunitat que vol identificar-se amb el progrés, però també amb la qualitat d'aquest progrés.

Una societat que progressa, una societat justa, serena i més humana. Aquest és el model que pretenem i que, al meu entendre, hem d'aconseguir amb l'esforç de tots, encara que sigui responsabilitat meva demanar-vos que treballem amb nosaltres, dia rere dia, per edificar el futur que volem. Amb confiança, perquè tenim les eines que necessitam. el nostre poble demostra una vitalitat excepcions, i també les nostres empreses, i els sectors que formen part de la vida econòmica. Els auguris són bons, anuncien anys que poden configurar una expansió sòlida i madura. Per tant, anem-hi tots junts, i no deixem que dissensions insubstancials o debats inútils ens facin perdre temps i energies.

Amb la seguretat que ens acompanyareu en el camí que marquen aquests ideals, vos desig unes bones festes, un bon Nadal i un feliç any 1996.

Cristòfol Soler i Cladera

President de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears

Curiositats



Antany els morts eren traslladats a molts d'indrets amb carruatges estirats per cavalls. A Andorra, concretament a la parròquia de Les Escaldes-Engordany, mantenen un sistema «mixt». Traginen els seus morts amb un Dos Cavalls... de benzina.

Andreu Bauçà

EL PRIMER ESCENARI

L'Ajuntament de Sant Joan va aprovar al seu darrer ple que Miquel Gayà Sitjar sigui nomenat Fill predilecte de la nostra vila. Per donar a conèixer una mica més la seva obra a tots els santjoaners hem cregut oportú publicar alguns dels primers capítols del llibre autobiogràfic *Històries i memòries*, que l'Editorial Moll va publicar el 19. Els fragments que *Mel i sucre* publicarà durant els mesos pròxims tracten sobre la seva infantesa i Sant Joan durant els anys 20.

No puc treure la meva genealogia perquè no la sé. Entre els meus avantpassats no sé de ningú que hagi destacat en res ni que hagi passat per res a la història. Els meus avis eren gent de la ruralia mallorquina, ni rics ni pobres. El meu avi matern, tombada la cinquantena, canvià la seva situació d'amo de possessió que havia estat sempre, per la d'un petit propietari: adquirí una pleta de garriga, la convertí parcialment en conró, hi bastí una masia, hi planta ametlers i figueres; i, carregat de fills, hi va viure

—independent, però més pobre— tota la resta de la vida. Els seus darrers anys els passà invàlid, tocat de gota. L'àvia hagué d'assumir el maneig de la casa. Els seus fills emigraren. Les filles es casaren al poble. L'àvia, un cop enviudà, els repartí les terres, i es reserva la masia i una petita porció que destinà a la meva mare a canvi de viure amb ella. No massa després, la meva mare es casava. Era el temps de la primera gran guerra mundial. Mon pare procedia d'un altre poble de veïnat. Els avis paterns eren d'una situació bastant semblant.

Jo vaig néixer en aquesta masia un capvespre d'abril del 1917. El mateix any de la revolució bolxevic a Rússia i de les aparicions de Fàtima a Portugal. Era el primer dels meus germans.

La meva infantesa va transcórrer, doncs, en aquest medi rural, foraviler. Per un costat, les pinedes sense fons de Son Deixotta i Cuguluig; per davant, cap a migdia, les ullastredes del



*Jo vaig néixer un capvespre d'abril de 1917...
(Casa natal de Son Castanyer, entre ametlers i oliveres). (Foto: Joan Siquier).*

nostre promontori d'Es Cap d'Amunt; per l'altre costat, els humils conreus de can Garrit; i mirant pel darrera de la masia, l'ermita del puig de Sant Miquel, les serres de Meià, els Castellots de Sant Joan, i caminant un poc mes lluny de les cases, per entre freus bellíssims, la vila escalonant-se pels turons de Ses Roques i el puig d'En Baldiri. No gaire més enllà, el puig de Sant Nofre, i un poc més ençà, el puig amb l'ermita de Bonany. En la vasta llunyània i per sobre les verdes ondulacions esmentades, es retallaven les carenes gairebé imperceptibles, un poc idealitzades, de la serra de Tramuntana, i per entre un freu obert entre Meià i els Castellots, les moles gegantines del Puig Major, del Massanella i del Tomir. Allò, em deia l'àvia, eren les muntanyes de Lluc.

L'encontorn immediat el formaven unes delicioses variacions de conreus i garrigons, vorerades i bardisses, tanques i partions, un pou



Ensems que anava a escola amb els altres al-lots... (La primera foto, als 10 anys, a Sant Joan).

de vena en baixar el coster de les cases, una mica d'hortet casolà, alguns albercoquers, pruneres, figueral de moro, un baladre ben alt davant la masia, unes parres de bons calops, una mica de jardinet amb un taronger i una llimonera, un gran roser amb roses de tot l'any, geranis de flor rabiosament vermella, una gran pica de pedra maresa vora el portal, que tant podia servir per fer-hi la bugada com per ficarm'hi jo a dins i usar-la com a trona per als meus incipients sermons adreçats a un auditori imaginari. Voltant les cases, el nombrós aviram; un poc més lluny, el sestador amb la guarda de les ovelles; mes prop, l'estable del cavall, la portassa dels carros, la portassa del forn, i la cisterna ficada en un cantó entre la portassa i les

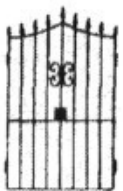
cases, amb un rústic arc gòtic i el poalet estanyat i l'amiga corriola que giscava sovint.

Les festes de la casa se centraven en algunes diades de l'any en què les germanes del meu pare venien a torna-jornals per segar, o per fer les matances. Els dies feiners venien les germanes de la mare per conrar els seus trossets de terra que tocaven les nostres propietats. La terra dels germans de la mare que havien emigrat, l'havia comprada el meu pare, engrandint així una mica mes el radi de la petita possessió. Quan venien les germanes de la mare —les meves ties—, duïen sempre les cosinetes que varen ser la meua petita i incipient societat infantil. La família de la mare —com he dit— procedia d'un poble; la del pare, de l'altre poble. Aquestes dues famílies eren dues finestres que m'abocaven a dos mons bastant semblants, però una mica distints: Porreres i Sant Joan. Fins i tot, ja de ben menut, hi reparava distintes formes en la manera de pronunciar algunes vocals, i fins unes certes variants en el parlar. Per exemple, les cabanes rurals que a un poble els deien «sa caseta», a l'altre els deien «sa barraca», i així semblantment amb diverses altres paraules. Jo m'adonava d'aquestes diferències. També tenia una germaneta mes petita. Era la companyona única de tots els dies i de totes les hores. Fins que més endavant s'hi afegí un nou germanet, i un altre i un altre...

Però el meu àngel tutelar era l'àvia. M'estimava amb deliri, i jo corresponia al seu afecte. Sota la seva empara es varen obrir els meus ulls d'infant i s'embadaliren amb la meravella de les seves cançons i romanços, de les seves oracions i rondalles. Procedia de Ses Salines, del veïnat o refol que s'anomena Cas Perets.

Bon Nadal

FERRERIA



Pedro Mestre

PORTES BASCULANTS :- BARRERES
BALCONS :- FERRO RUSTIC
FERRERIA AGRICOLA :- AUTOMATISMES

C/. Jaume Mas Noquera. 23
Tels. 52 65 11 - 52 60 63 07240 SANT JOAN

Ferreteria de Sineu

C/ des Bous, 15
Tel.: 52 65 33
07240 Sineu

Ferreteria de Sant Joan

C/ de Palma, 17
Tel.: 52 65 33
07240 Sant Joan

**Lloguer de maquinària,
còpies de claus al moment,
venda d'eines, bricolatge,
pintures, reg, maquinària**

Venturós 1996

JAUME MAS I NOGUERA

NOTES BIOGRÀFIQUES I PROFESSIONALS

Aquest any que estam a punt d'acabar s'han complit cent anys des que Jaume Mas i Noguera, conegut com el mestre Mas, deixà l'escola pública de nins de Sant Joan. Havia estat el primer mestre nacional i, durant els trenta-set anys que exercí el seu càrrec, l'únic mestre de l'escola de nins. Heus aquí algunes dades biogràfiques i també algunes altres sobre el seu treball com a mestre. Entre totes aquestes informacions trobareu les raons per les quals els nostres avantpassats cregueren oportú anomenar-lo fill il·lustre i dedicar-li un carrer de la vila.

Una sèrie de qüestions fan que el seu nom hagi quedat en la memòria col·lectiva: l'empremta que significà ser el primer (i durant trenta-set anys l'únic) mestre de l'escola pública de nins del poble, raó que l'acompanyà en la seva proclamació de fill il·lustre de la vila de Sant Joan (així consta a la llegenda del seu retrat situat a la sala d'actes de l'ajuntament, al costat dels altres fills il·lustres o predilectes de Sant Joan); les constants felicitacions per la seva tasca des de les autoritats del poble; la importància de la figura i personalitat del seu fill, el rector Mas, (amb tota la influència moral i espiritual que comporta en una societat que es regeix per les directrius de l'església i, per afegit, promotor de projectes que absorbiran temps i pensaments als santjoaners) també repercutirà en la visió popular del pare.

Jaume Mas i Noguera, fill de Francesc i Maria Ignàsia, havia nascut a Manacor el 13 d'octubre de 1832.¹ La seva família tenia Son Mas a Manacor. El seu pare va pertànyer a l'exèrcit carlí i quan aquests perderen la guerra la família va perdre tots els seus béns. Jaume Mas continuà fidel a la ideologia carlina i proclamava el seu desacord amb els liberals partidaris d'Isabel II.²

Als vint-i-cinc anys va anar a Sant Joan a fer de mestre de l'escola de nins. Jaume Mas i Noguera, juntament amb Margalida Fullana a l'escola de

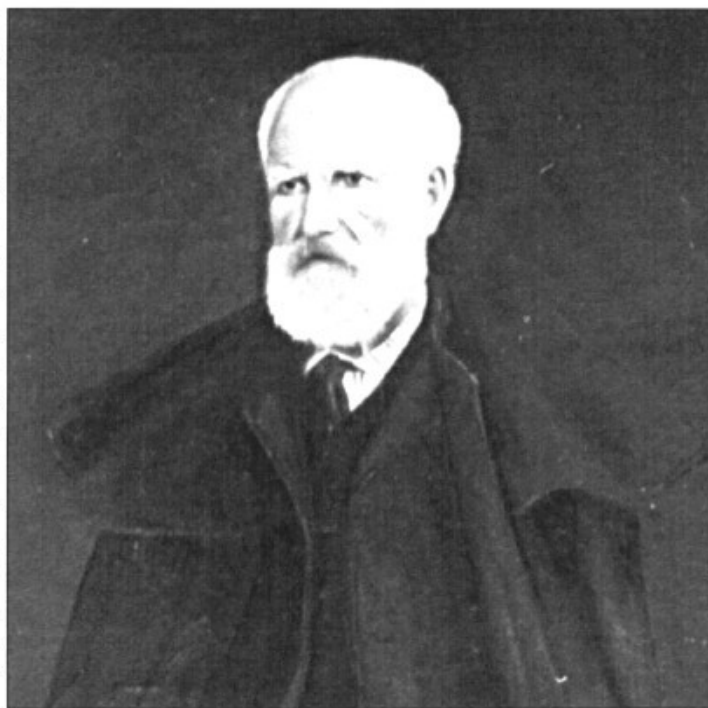
nines, fou el primer mestre de l'escola pública de Sant Joan (l'escola de nins en aquell temps estava a una casa del carrer de la Lluna), creada segons la Llei Moyano³. Prengué possessió de la seva plaça el 8 d'agost del 1858,⁴ uns dies abans que la mestra.

Allò que més sobresurt del seu temps de mestre són les constants felicitacions pel seu treball, ja sigui des de la Junta Local d'Instrucció pública (composta per regidors, pares de família i el rector i encarregada de vetlar pel bon funcionament de l'ensenyament i de l'escola) o des dels informes de les visites dels inspectors provincials.

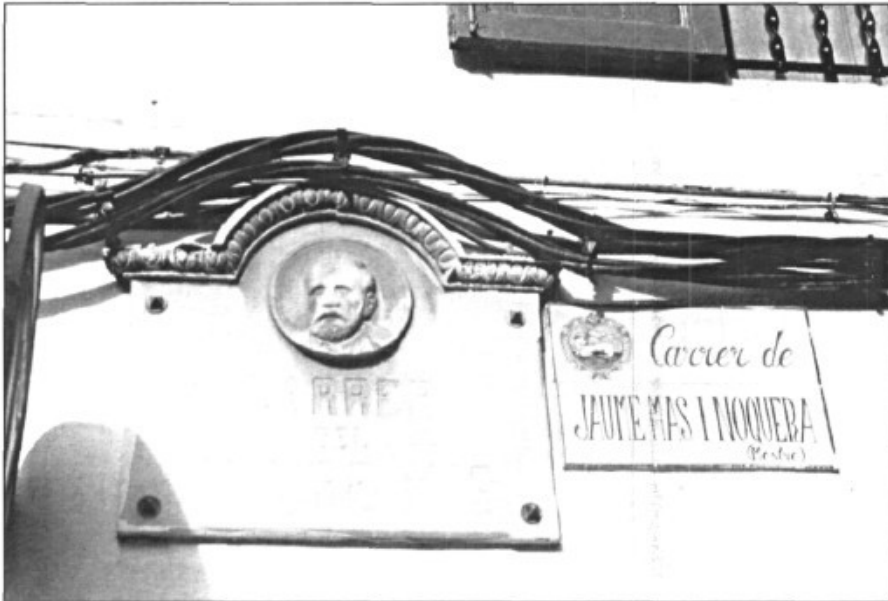
L'any 1862, quatre anys després d'haver començat la seva docència, trobam la primera felicitació. En la visita que féu l'inspector el mes d'octubre d'aquell any va fer un informe favorable del comportament del mestre i de la mestra així com del progrés dels alumnes, però remarcà

el treball del mestre tot assenyalant «(...) y con toda especialidad del profesor D Jayme Mas.». Aquesta menció en especial pel treball del mestre es tornà repetir l'any següent. La Junta Local també reconeixia com a molt positiva la tasca del mestre i coincidia amb les observacions de l'inspector.⁵

En la dècada dels anys 70 es tornaren repetir les felicitacions tant per la docència com pel comportament del mestre. Així, el 1877 la Junta local fa un informe favorable perquè el mestre pugui accedir a



Retrat del mestre Mas situat a la sala d'actes de l'Ajuntament de Sant Joan, que fou realitzat el 1925 quan el nomenaren fill predilecte.



L'Ajuntament va decidir dedicar-li un carrer allà on vivia.

una requalificació en la seva professió.⁶

Es va casar als 44 anys, al 1876, amb Antonina-Aina Galmés Riutort, *Mussola*, nascuda a Sant Joan l'any 1851 i filla de Magí i Maria.⁷ Varen tenir un fill, Francesc Mas Galmés, que amb el temps esdevingué rector del poble. La família tenia el seu domicili al carrer de l'Amistat número 14. Avui aquest és el carrer fra Lluís Jaume i la casa, en la qual també visqué el rector Mas fins que es traslladà a la rectoria, estava situada on temps després es va obrir el carrer Mestre Mas.

El pare Rafel Ginard ens descriu alguns aspectes de la seva vida quotidiana: «El sogre li va comprar Ses Roques del Dimoni, amb una caixó ple d'or. Ella era poruga de la gent, i per anar a Ses Roques hi anaven per un caminó que passava per l'Escaleta. Ran de les cases hi havia un ginjoler on anaven a menjar gínjols els al·lots que s'havien portat millor a l'escola. Hi havia garrovers i el pi gros devora les

cases, molt estimat del Mestre Mas. Deia: *Voy a la ermita. Escometia tothom que trobava. Se feia amb tothom. Se retirava amb fosca. (...) Anava a missa cada dia. Quan vivia sa mare, la menava a bracet a missa. Se posava dins la capella de Sant Gaietà (avui del Carme). Allà hi havia "sa banca des Mestre". Si qualcú dels al·lots dins l'església feia renou, el cridava devora ell. Quan passejava, feia els passos amb la seva dona. Els nins, quan el trobaven pel carrer, anaven a besar-li les mans. Donava gínjols i qualche confit. - Aquest nin té coniets! - Era que agafava la munyeca del nin, i amb els dits feia un renou*

especial, i els nins, encantats de "tenir coniets"».⁸

L'any 1881 l'inspector, observant el bon treball del mestre, ja no sols es limitarà a felicitar-lo, sinó que proposarà a la Junta que se'l recompensi d'alguna forma: «(...) *dando dicho profesor inequívocas pruebas d su laboriosidad celo é inteligencia por lo cual le juzga digno de que la junta local acuda al municipio para que de algun modo le signifique el aprecio d los servicios que viene prestando por medio d alguna recompensacion*».⁹ La Junta trobà la proposta molt positiva i «(...) *acuerda por unanimidad influir con el municipio para que se le concedan como premio la cantidad que estime conveniente y pueda servir a alimentar el entusiasmo que en el cumplimiento de sus deberes manifiesta dicho maestro*».¹⁰

Sembla que la requalificació demanada l'any 1877 no es dugué a terme, ja que trobam idèntica petició el 1884.¹¹ La Junta Local a l'hora d'exposar

Bon any 1996

Cooperativa Agrícola
SANT JOAN

«Tota casta de
productes del camp a
bon preu»

Carrer de Petra, s/n

Tel.: 52 63 24

Elèctrica

PEP DES SAIG



instal·lacions elèctriques
xarxes de baixa tensió
subministraments elèctrics



Consistori, 8 52 63 23
Sant Joan

Bones festes

les raons per les quals el mestre es mereix aquesta requalificació es desfà en elogis: «(...) por unanimidad acordaron que el Profesor Don Jayme Mas maestro de niños d esta localidad, quedaba d lleno comprendido en el parrafo (...), por haberse distinguido notablemente en los resultados d la enseñanza, como es d ver en las calificaciones d los alumnos d las visitas de inspeccion (...). Que ademàs d lo espuesto tiene y ha tenido una conducta moral y civil intachable y del todo irreprochable».¹²

Encara més, el 1890 la Junta Local felicita de manera molt efusiva el mestre atès els bons resultats que s'observen a l'escola de nins: «(...) observó esta Junta con suma satisfacció los buenos resultados que ofrecian la educación y enseñanza debidos al constante celo y laboriosidad del digno Profesor que ningun esfuerzo omite para colocar su escuela en las mejores condiciones, correspondiendo d este modo á los deseos de las Autoridades y padres d sus numerosos discípulos, por cuyo motivo acordó la Junta darle un expresivo voto de gracias».¹³

Exercí aquesta tan ben considerada tasca amb una fèrria disciplina i amb mètodes no gaire pedagògics, com feien la majoria de mestres de l'època: «Féu retxa dins l'ensenyança. Tenia 80 alumnes. (...) Ensenyar Geografia era la seva especialitat. A l'escola, conversava sempre en castellà, i hi feia conversar(...) A l'escola era rigorós. No permetia que deixassin, ni per matances, I si deixaven, aclaria perquè. Va tenir molts d'alumnes. Fins i tot de Vilafranca i Lloret, que anaven i venien cada dia. No tenia cap ajudant. Castigava fent estar agenollat, calçons arromangats, damunt tres macolins. També hi havia vergueta i paleta. - Para la mano!-, i plam. - La letra con sangre entra. Feia quedar a l'escola si no sabien la lliçó. Els dissabtes, sempre feia lectura de l'Evangeli i passaven el Rosari».¹⁴

Cessà d'aquesta plaça el 4 de febrer de 1895, ja que ascendí a mestre d'Inca. No hi va estar gaire en aquell destí i poc temps després es va jubilar. Anys més tard continuava fent escola a Sant Joan a una sèrie de nins del poble com Amador Escolà, Sebastià Soler «es metge Soler», l'apotecari Fernández, Biel Verger i Miquel Parric.

Al document abans esmentat, el pare Rafel Gi-



Les roques del rector Mas, avui més conegut com can Ponsetí, foren regalades al mestre Mas pel seu sogre.

nard ens fa una descripció física dels seus darrers anys, que coincideix amb la figura que podem contemplar al seu retrat que hi ha a l'ajuntament: «Era baixet, estava prim, barba ben blanca i no molt llarga. Duia capell que li amagava la "calva", gaiato i una capa madrilenya, que feia una espècie d'esclavina de balindranys, com la duien els antics regidors. Sempre duia camia de llista amb retxetes. Tenia els ulls vius; l'entorn de la boca era color de castanya, de fumar. Deixava les llosques molt curtes. El dit gros i el segon dit estaven cremats, color de castanya, d'aguantar les llosques.»¹⁵ Va morir a la mateixa vila el 27 d'octubre del 1910. La seva dona havia mort uns mesos abans el dia 7 de gener.

Fou nomenat fill il·lustre de la vila de Sant Joan el mes d'agost del 1925 en els actes de les festes patronals. La inscripció que hi ha al seu retrat situat a la sala d'actes de l'Ajuntament de Sant Joan, ens dona fe de la raó d'aquest nomenament: «1832-1910- D. JAUME MAS FILL DE FRANCESC I MARIA IGNACIA, PRIMER MESTRE NACIONAL DE ST. JUAN. FEU DE L'ENSENYANSA UN VERITABLE APOSTOLAT, EDUCANT LES NOVELLES GERNACIONS AMB EL SANT TEMOR DE DEU I L'AMOR A ESPAÑA. VENERAT PER TOT-HOM, MORI OCTOGENARI, RODEJAT DEL AGRAIMENT DE SON POBLE ADOPTIU». Des de principis dels anys trenta un carrer del poble, abans dit «de la Plaça» duu el seu nom.

Joana Estelrich Blanch

NOTES

¹ GINARD, Rafel. Manuscrit inèdit. APSJ, 29.3.1, pàg. 45-53. Aquesta i la resta de referències biogràfiques o comentaris sobre la seva vida i treball com a mestre les hem extretes d'aquest manuscrit inèdit del Pare Rafel Ginard, el qual comptà amb testimonis que conegueren directament el mestre Mas.

² *Ibidem*. «Els liberals deien, segons el Mestre Mas: *Muera Cristo! Viva Luzbel! Muera don Carlos! Viva Isabel!*. Ell deia: *Ruja el infierno, brame Satán, / la fe de España no morirà. Siempre en to de guerra.*»

³ La llei d'Instrucció Pública de 9 de setembre de 1857, coneguda com la Llei Moyano, establia entre altres l'ensenyament primari elemental obligatori per a tots els espanyols i gratuït per a aquells nins i nines els pares o tutors dels quals no poguessin pagar-lo. Aquesta llei fou la consolidació del sistema educatiu liberal i en alguns aspectes ha significat l'estabilitat en educació fins a la Llei General d'Educació de l'any 1970.

⁴ Manuscrit. Correspondència: entrades i sortides. 1850-1915. Any 1858. AMSJ.

⁵ Manuscrit. «Año de 1858. Ynstruccion publica. Libro de actas de dicha junta local de este pueblo» Sign. 176/11. AMSJ.

⁶ Manuscrit. «Año d 1877 y 1878. Junta de escuelas. Libro de actas de dicha junta en el espresado año». Sign.176/11. AMSJ.

⁷ APSJ, 13.10, 219.

⁸ Citat a la nota 1

⁹ Manuscrit. «Año 1881 y 1882. Escuelas. Libro de actas d dicha Junta». Sign.176/11. AMSJ.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ Manuscrit. Correspondència: entrades i sortides. 1850-1915. Any 1884. Sign. 175/3. AMSJ.

¹² Manuscrit. Folis N.0.010.156 i N.0.020.778. Sign. 176/11. AMSJ.

¹³ Manuscrit. Foli N.0.003.161. Sign. 176/11. AMSJ.

¹⁴ Citat a la nota 1.

¹⁵ *Ibidem*.

DOTS DITS DE SENY UN ADVENT I UN NADAL DISTINT

Des de sempre les quatre setmanes anteriors a Nadal els cristians les hem dedicades a preparar-nos *interiorment* per viure i celebrar el gran misteri de l'amor gratuït de Déu fet home per salvar la humanitat de tots els seus patiments. En aquest temps de dedicació l'anomenam Advent.

Des de fa uns anys, la publicitat, els grans comerços i les bombetes enceses ens preparen per escurar-nos les butxaques perquè durant uns dies celebrem *externament* "no sé que", a fi que ens creguem que el nostre cor té l'obligació d'estar alegre. No importa el preu que paguis. No importa si no aconseguixes la felicitat que et prometen. Aquí l'important és que et gastis "els duros".

Creis que enguany la falta que ens demanem com ens hauríem de preparar per rebre l'amor de Déu fet infant? O bé no cal que ens ho demanem perquè aquest Nadal ha de ser com els altres, com el que dicta la publicitat manipuladora: comprar per comprar i consumir per consumir, ja que fa bo al final de festes tenir el poal de fems ben ple. Per a després dir:

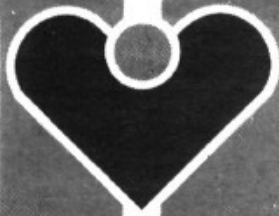
"Festes passades, coques menjades". I fins que l'ambient exterior ens ho torni recordar per repetir lo mateix.

O per contra, aquest Nadal ha de ser distint dels anteriors amb una bona preparació interior que ens ajudi a estar més prop dels altres: l'espòs de l'esposa; l'esposa de l'espòs; els pares dels fills; els fills dels pares; els familiars... On tenguem l'ocasió per aprofitar una bona comunicació des dels que sentim uns pels altres; millorar la confiança; crear un diàleg des de la comprensió i el respecte... de tot això mai direm: "festes passades, coques menjades", sinó tot el contrari: gràcies a les festes tenim el cor ple d'alegria i en pau. No hem fet cap despesa econòmica, i nosaltres mateixos ens hem donat uns als altres allò que el naixement de Jesús significa: "L'autèntic amor entre els éssers humans és possible gràcies a l'Amor de Déu que ha acampat enmig de nosaltres".

Que així sigui per molts d'anys!

Bon Nadal de cap a cap d'any!

Nofre Torres, rector



HIPER MALLORCA

Hiper & Centro

SUPERMERCADO Xim's

ofertas validas del 24 de noviembre al 11 de diciembre

125



VINO PEÑASOL BOTELLA F-1000

87



CUIDA SUS MANOS

VAJILLAS

CORAL VAJILLAS L.

498



RECOMBIO

Más Simple. Más Fresco. Mejor.

298



SUAVIZANTE FLOR 4 L.

559



CAVA CODORNIU GRAN CREMANT SECO, SEMI, BRUT

1195



WHISKY BALLANTINE'S 750 CC.

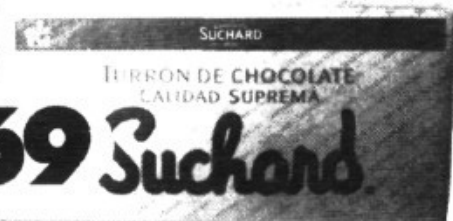
ACEITUNA SPACK 450 GR LA ESPAÑOLA



Tú te mereces lo mejor

278

369 Suchard



TURRÓN DE CHOCOLATE CALIDAD SUPREMA

TURRÓN CHOCOLATE CREMANTE SUPREMA 300 GR. SUCHARD

99



YOGUR P-3 LA LECHERA

LA GRAN NOCHE



Paladium MALLORCA

APROVECHE NUESTRAS OFERTAS Y VENGA CON NOSOTROS AL CASINO

Se acerca la Navidad y queremos celebrarla con nuestros clientes. Por la compra de tres productos ENAGRAS, de los cuales al menos dos deben ser distintos, les será entregado un boleto. Rellenarlo con sus datos y depositarlo en la urna preparada a tal efecto. Cada día se procederá al sorteo de los boletos cumplimentados el día anterior en el local de RADIO RAI FAR en Manacor. Las personas cuyos boletos salgan premiados tendrán derecho a asistir, con un acompañante, a LA GRAN NOCHE DE HIPER MALLORCA que se celebrará el día 21 de Diciembre en el CASINO PALADIUM. Asimismo todos los boletos rellenados participarán en los sorteos que realizaremos en La Ruleta de la Fortuna, en Tele 5, durante los meses de Noviembre y Diciembre, en los que podrán ganar hasta 250.000 pts.

ORGANIZA: VIATGES MANACOR

JARDINERIA

EL LENGUATGE DE LES FLORS

La **botgeta** simbolitza la fidelitat. Per això, en molts de països, els enamorats en duen un ramet al trauc del botó per celebrar la petició de mà.

La **cala** significa «no t'oblidaré». Per això és bon senyal que ens en regalin una.

El **papagai**, una planta amb nom d'animal, en canvi, significa la inscontància, en el llenguatge de les flors. Segurament, la cosa és deguda a les varietats de difuminacions que caracteritzen les seves fulles.

La **calceolària** és una planta molt vivaç amb flors de molta diversitat de colors. Simbolitza la felicitat i per això és un bon regal per un aniversari senyalat, per manifestar els propis sentiments a la persona estimada.

El **llevamà** simbolitza les adversitats i les afliccions de l'amor. És una flor que els poetes empren per denotar adversitat en una relació.

La **camèlia** és la flor romàntica per excel·lència. Simbolitza la constància. Aquesta simbologia té la justificació en la persistència de les seves fulles, que són molt brillants i consistents.

El **fanal** és el símbol de la fragilitat. És lògic si tenim en compte que no hi ha res que tingui una aparença tan fràgil com el fanalet.

El símbol atribuït al **campis** és el consol de l'amistat. Aquesta planta s'entrenua amb les que té al costat o puja per la paret. Si no té res per enfilarse, s'estén per terra.

Regalar una **panereta** o **canastreta** florida simbolitza la fidelitat i la tenacitat, per la resistència d'aquesta planta a les adversitats climàtiques i a les més desfavorables condicions del terreny.

La **canya de rosaris** simbolitza la bellesa aparent. Alguns països n'empren les flors per fer collarets.

La **morrissa** simbolitza l'estupidesa, en clara relació amb la forma especial com queden les seves flors, que pareixen cares astorades.

Quan et regalen una flor **canyet** o **canyissot**

volen dir-te finament i sense ferir-te que ets un vanitós.

Les flors del **castanyer d'Índies**, pel seu perfum una mica amarg, simbolitzen el luxe i l'elegància. El segle passat era costum usar-ne per confegir refinats «bouquets».

La **casaurina** és considerada una espècie màgica pels indígenes de Malàisia i les Filipines, que n'empren la fusta per fer les seves armes, convençuts que així adquireixen el do de ser invencibles.

Els indis d'Amèrica sembraven una **catalpa** a l'entrada de la tenda on vivia el bruixot, perquè els fruits d'aquesta planta, moguts pel vent, allunyaven els esperits de les tenebres.

El **ciclamen** simbolitza la modèstia, una modèstia mesclada amb un poc de temor, ja que les cabeces de ciclamen són verinoses.

La **cinerària** simbolitza l'extravagància per la raó que els híbrids d'aquesta espècie presenten flors dels més diversos tons i difuminacions.

El **clavell** té significats molt diversos. Generalment, es considera el símbol de la fidelitat, l'amor vivíssim i l'elegància. En particular, el clavell blanc és sinònim d'insensibilitat. El groc significa menyspreu. El rosa, «et tenc sempre present». El vermell, amor viu i pur i també energia. El clavell de poeta significa amor sincer i bellesa duradora.

La **clívia** és una flor que s'usa per convidar a una trobada amorosa. Si us en regalen una, feliciteu-vos.

El símbol representat pel **coleu** és el sortilegi, per raó de l'extraordinària coloració de les seves fulles (pareix cosa de màgia la variada combinació de tons i difuminacions que es creuen en una sola fulla).

Francesc Nicolau Català

EL SANT JOAN PARTIT A PARTIT

VALLDEMOSSA AT 1 - SANT JOAN 0

El millor: ?

El pitjor: els línies i els tocs

Targes: Llorenç *Neo* Groga
 Enric Munar Groga
 Benet Campins Groga + Groga
 Rafel Fullana Groga
 Guillem Mas *Pagès Vermella*

LLORITO 1 - SANT JOAN 3

El millor: Joan Bauzà *Beina* i el gol d'Ernest Mas.

El pitjor: el mal estat del terreny de joc.

Targes: Miquel Ribes G

Gols: Llorenç *Neo*, M. A. Pascual i Ernest.

SANT JOAN 1 - SANTA PONÇA 4

SANT JOAN 0 - SON CLADERA 2

El millor: el debut de Joan J. Mas i el retorn de Miquel Gayà.

El pitjor: l'àrbitre, no donà com a vàlid un gol que havia traspassat la línia.

El millor: els dos gols

El pitjor: els jugadors del Sant Joan

Targes: Benet Campins G

Llorenç *Neo* G

Gols: Miquel Nicolau

El Sant Joan ha tengut uns partits bastant fluïxos. L'entrenador Tomeu Ferrer *Xorri*, davant alguns d'aquests resultats va presentar la dimissió després de perdre per dos a zero amb el Son Cladera. L'ha substituït el també montuïrer Tomeu Marró, que ja ho va ser durant la campanya passada.

Toni Oliver

JARDINERIA DE FRANCESC NICOLAU 1995

És molt digne d'alabar
 el treball d'aquest artista
 que el significat tractar
 de ses flors un planterista
 encisada amb va deixar
 passant en ses flors revista.

Ses plantes que ens donen vida
 i ses flors són d'admirar
 per jo és feina garrida
 cuidar-les i enremellar
 m'encanten dic fora mida
 quasi no el se gos tallar.

Francesc tu tens bona mà
 arrel gust bona llavor
 el fet de tant bé explica
 es signe de cada flor
 si has hagut d'estudiar
 et don un deu de debò.

Del *Mel i Sucre* has estat
 dels temes dic lo millor,
 qualque un de ben esguerrat
 que sols no ve es cas dir-ho
 deu tenir es cap bollat
 el qui o dugué al plató.

Molt bona idea has tengut
 Francesc, ho dic de bon cor
 que Deu te doni salut
 i molts d'anys per sembrar una flor
 t'ompli de pau i virtut
 i dins el teu sarró un tresor.

Bon Nadal i venturós any nou

Bàrbara Mates Sastre

GARBES DEL P. GINARD (1)

Transcripció i notes de Josep Estelrich i Costa

MEL I SUCRE, des del núm. 158 (agost 1993) al núm. 171 (setembre 1994), va publicar una secció mensual que titulàrem **GAVELLES PER A LA HISTÒRIA**, una miscel·lània de notícies diverses sobre temes santjoaners, arrellegades de diverses fonts documentals.

Avui iniciam una nova secció, publicant part del contingut d'uns quaderns inèdits del franciscà santjoaner Fra Rafel Ginard i Bauçà, quaderns gairebé tots manuscrits, una fotocòpia dels quals és a l'arxiu parroquial de Sant Joan¹.

El P. Ginard és ben conegut i admirat per la seva obra colossal, el **Cançoner popular de Mallorca**, fruit d'una tasca benedictina, a la qual va dedicar tota la seva vida, espigolant per tots els pobles de l'illa cançons populars, que recollia de viva veu de les persones majors; així va salvar per al patrimoni cultural de Mallorca milenars de cançons que avui ja s'haurien perdut definitivament i seria impossible recobrar-les.

De la mateixa manera va reunir, en les seves passades per Sant Joan, de boca de gent vella que ja morí fa temps, un tresor d'informacions, que ara tampoc seria possible recobrar. D'una part d'aquest caramull de notícies se'n va servir el P. Ginard per als seus escrits, sermons i parlaments. La resta d'aquesta recopilació va quedar inèdita en els seus quaderns de notes. El propòsit d'aquesta nova secció és donar a llum aqueixa obra inèdita i desconeguda de Fra Rafel, que esperam resulti d'interès per als lectors. Però el nostre frare era un segador feiner i arromangat, i per això els seus feixos no es poden anomenar **gavelles**, mereixen anomenar-se **garbes: GARBES DEL P. GINARD**.

Ell era un qualificat artesà del llenguatge, i en tota l'obra, minuciosament elaborada, que sortia de la seva ploma o de la seva boca, calia admirar la perfecció, la gràcia i la precisió del seu estil. En els seus quaderns de notes, emperò, es constata l'esperit del gran folklorista que era el P. Ginard. Recollí les formes genuïnes d'expressió dels seus informadors santjoaners, sense sotmetre-les al sedàs de la normativa lingüística en la qual ell era mestre, i aquests manuscrits evoquen la parla saborosa i fresca dels santjoaners de principis de segle. Quan un llegeix aqueixes planes delicioses, creu escoltar les veus desimboltes i llampants dels nostres vells.

Potser el P. Ginard no hagués arribat a donar a la impremta aquestes notes, traslladades, directament i de correguda, de la boca dels seus interlocutors a les planes de les seves llibretes, sense retocar-les. Però no ens atrevim a posar-hi la mà, i les transcriurem tal com les deixà escrites el P. Rafel Ginard.

EN BIEL DE SOLANDA²

En Biel de Solanda va néixer 1863. Morí fa quinze o setze anys³.

De tristes talles, grasset, més que magre, bracejava molt en parlar, sempre parlava fort, no sabia què eren secrets, ni tenia por del què diran. D'un cap a l'altre del carrer el sentien. En l'estiu duia un cassot, com una camia de dona, però més curta, roba, no fil, roba de drap, roba feta en casa, en cos de camisa i espitrellat, capell negre. D'hivern sortia en cos de camisa, amb una manta de llana rossa, amb retxes blaves als caps. No anava despelissat ni brut.

Un dia tocaven el corn. madò Bet *Arnaveta*⁴ demanà a En Biel que passava per davant ca seva.

— Saps quin peix és?

— No és bo per vós. És peix de ric.

— Fosca! Que no has mirat es meu portal?

— Veiau si el tenc ben vist, que cada vegada que pas per davant ca vostra m'acost molt a sa banda d'es capellà Carritxó, per por que no me caigui damunt, de veï que el teniu.

Era un portal redó amb peces de marès molt llargues, que avui ja no hi és.

Un tassador de llenya que li deien *Xinga*, de Bunyola, era, amb En Biel, dins es casino de Can Pere d'Hortella, carrer de Petra. Després de dinar se posà a ploure. En Xinga havia d'anar a Lluçmajor.

— Recent llamps —digué en Xinga—, jo que havia d'anar a Lluçmajor.

En Biel, que feia de carreter i tanmateix no podia sortir, va convenir amb En Xinga a acompanyar-lo a Lluçmajor. Convengueren per deu reals. Seguia ploquant. Posaren joc. En Biel se posà a jugar i li ventaren els deu reals. Seguí ploquant.

— Com partim a Lluçmajor amb aquesta aigo, i sense es deu reals?

I així mateix el va acompanyar. Com que traguina bocois de vi per l'amo En Joan⁵ a Lluçmajor, a una casa que venien vi. Passà per una casa de cosidores, on hi havia la futura dona de l'amo En Joan. El cridaren. Ell era admetent.

— Santjoaner!

— Que voleu res de Sant Joan?

— Donareu memòries a n'En Gayà. Digau-li: quatre al·lotes de Lluçmajor li envien memòries. Hi pensareu?

— Sí. Li diré: Cinc al·lotes de Lluçmajor vos envien memòries.

— Cinc? Quatre només.

— I aquesta que no val per dues? — replicà En Biel, que sempre tenia la sortida a punt, referint-se a s'al·lota de l'amo En Joan, allà present.

— L'amo En Joan m'ha fet senyor —deia, en cobrar de la vellesa.

Una altra vegada a Lluçmajor, cobrat el vi, entrà a una taverna. Veïe que jugaven i ell hi va posar dita. I va esbucar la banca i guanyà tots els doblers.

— Aquest santjoaner, peus amples —li deien.

— Mirau —deia en Biel per fisconada—, aniré a la serradora i me faré entallar els peus amb sos doblers que vos he guanyat, i llavors les tendré tan curiosos com els vostres.



El bisbe Pere Joan Campins que va morir el 23 de febrer de 1915.

En tenir dobler ja sabia on l'havia de posar. Duia una peça de dotze sous (dues pessetes). Se topà amb l'escolana⁶.

— On vas?

— M'han dit que l'amo En Biel Cabeí tenia el billar mal pla (l'agència veïnat de can Pere Mayol, can Fiol de Petra, don Toni Fiol de Petra, que fumava amb una pipa de canó llarg. Fumava amb molletes, per desembossar sa pipa de tres pams de canó) i vaig a posar-hi per fisca aqueixa peça de dotze sous.

— Més valdria que et comprasses una camisa.

— Sí, però, i si puc posar pla es billar?

Perdé la peça de dotze sous aviat. Arribà i girà.

— Escolaneta, si vos hagués creguda! La peça de 12 sous ha volat.

No s'espantava per això.

Un val per lo que té. Els ho endevinava.

— Sabeu que n'hi ha de diferència de dir *En Biel de Solanda* o *Solanda d'En Biel*.

L'haurien respectat més. Ell no era ric, però tenia un parell de finques i podia anar bé. Però, a lo millor, com que ningú li feia els comptes, i a vegades anava tard a la terra...

Tenia un germà capità. Estava tot satisfet de tenir un germà i un nebot capitans. I ell se n'omplia la boca.

Morí fadrí. Ell deia:

— Al·lots! voleu un consell d'un home experimentat? No quedeu fadrins veis. Jo, per no perdre mig jornal, no'm vaig casar, i ara, veï, ja no m'ho paga. I no jugueu. Bossa de jugador no ha mester tancador. Un fadrí vola de tres qui n'agafa quatre.

A la senyora, fadrina vella, de Can Fiol (D^a Antònia de cal Senyor Pere-Joan Fiol, de Sant Joan), que tenia un germà Toni que se casà vell, deia En Biel de Solanda:

— Ja podem passetjarnos. Ja l'hem feta. No trobarem ningú que ens

vulgui.

Vengué Missió a Sant Joan⁷. I En Biel no hi féu molta nosa. Era home de casino més que d'església. Cantaven, dirigits a l'Eucaristia:

*Yo te venero / como el primero,
único blanco / de mi afición,*

que En Biel, sense esperit volterrià, just per fer riure —ell no reia—, girava així:



En Biel de Solanda va néixer i va viure al núm 17 del carrer Tort.

*Yo, tabernero, / como el primero,
anisado blanco / es mi afición.*

La mare d'En Biel l'enviava a confessar per la Missió. En Biel era dels d'una volta a l'any⁸. Sa mare li feia propaganda, que se confessàs:

— Ves a confessar-te.

— Ja sabeu que cada vegada que vaig a confessar, me soleu matar un menet. Si en voleu matar un, hi aniré.

El poble se movia per la Missió.

— On vas, Biel?

— An es segon *ca-nostra* —deia, referint-se al casino de l'amo En Biel Cabeí (Can Fiol). I s'hi passava bones estones. Va aguantar la devoció (al casino) fins a la mort.

Ell no tingué més devoció que Sant Nofre. Com el Secretari vell, *En Manxa*⁹, que deia: Jo només tenc la Trinitat. Tots els altres sants són maxandos de panera.

Devia esser devers l'any 1910. Hi hagué sequedat. La mare d'En Biel pujà amb una altra dona al Puig de Sant Onofre per resar-hi el rosari. Trobaren uns al-lots que envoltaven la capella:

— *No plou perquè Déu no ho vol
plourà com Déu voldrà.*

I digueren a aquells al-lots:

— Voleu que resem el rosari?

El resaren. La mare ho contà a En Biel. Seguí sense ploure. En Biel amb el metge *Fumet* (el metge Riera), dins el casino, tremparen de dir una missa a Sant Nofre. En Biel ho mogué entre copa i copa.

Després de la missa va ploure. En Biel se va entusiasmar. Parlaren d'una estàtua a Consolació, on se digué la missa primera a sant Nofre. Se remenà la cosa dins el casino i En Biel féu peus, ajudat des metge *Fumet*. Era un bon propagandista. Quan la pujaren [l'estàtua] a Consolació, tragueren les llanternes noves que només sortien per a Pasqua, Dijous Sant i el Corpus. Allò va tenir una ressonància grossa perquè era cosa d'En Biel. Hi anà molt de poble, i la música. Se féu una festa grossa.

Tan bé va anar, que pensaren en fer un retaule. Mestre *Xim*¹⁰,

que era el Director de la Banda, també era fuster, i va fer la part de fuster del retaule, i D. Miquel *Arques*¹¹ va fer el sant i l'escultura del retaule. Al costat del retaule hi ha les pintures de sant Gabriel (pen Biel de Solanda) i de sant Miquel (per n'Arques, l'escultor). Al retaule, sant Josep i sant Isidro a banda i banda de sant Nofre¹².

En Biel ho animava. Quedà en deute, i havia de seguir anant a jugar i beure! Va rifar un porc una sèrie d'anys. Ell mateix despatxava els billets del porc de sant Nofre. I contra burles i verbes, les despatxava tots. Ho va arribar a pagar tot.

Seguí fent la festa sempre el Diumenge de l'Àngel. En acabar l'ofici, un refresc amb una senalla de cacauets, filet, anissat o seca, cassalla (una espècie de seca), i convidava tothom. Deia aquella cançó de

*Sant Nofre, que en tocar migdia
posa taula per tothom...*

Tot era bulla per sant Nofre, festa renouera, que contrasta amb la vida ermitana del Sant.

Traginant, En Biel topava qualque pic a Ciutat¹³. Morí el Bisbe *Campins*¹⁴. En Biel era a Ciutat. Era d'hivern. Arriba [a ca'l Bisbe] abrigat amb una manta. Entra, i se destira de la manta. Canonges, capellans, monges...

— Que no podem veure aquest senyor?

Eren devers les tres del matí. Tothom quedà espantat. Duia uns sabatots de fora vila i la roba de qualsevol manera. Una bruseta damunt la camia, amb els botons oberts, espitrellat.

— Passau!

— Que no podem dir un parenostre?
 — Sí, senyor.
 — Parenostre...
 —Nostre pa...
 — Que vegem al cel, aquest senyor.
 — Amén.

I se tornà abrigar la manta i partí fent ressonar

aquelles sales clericals i admirant els bisbes que hi havia dins la sala capitular. Fora respecte humà. Tenia una autèntica grandesa. Ni ensaiat, no hagués sortit a un altre. Ell, amb la més gran naturalitat. Es segur que cap pagès ho féu. Ni hagués quedat tan bé com En Biel.

Josep Estelrich i Costa

NOTES

¹ GINARD BAUÇA, R. Manuscrits inèdits. APSJ (Arxiu parroquial de Sant Joan), 29.3.

² GINARD BAUÇA, R. Manuscrits inèdits. APSJ, 29.3.2, fs. 55-65.

³ Gabriel Gual Bonet, fill de Gabriel Gual Fiol, conrador, i Magdalena Bonet Gayà; nasquè el 18 de maig de 1863 (APSJ, 11.3, f. 110), i morí el 3 de desembre de 1945 (APSJ, 13.13, f. 149v.). Tenia el domicili en el carrer *Antigua Càrcel*, després carrer Tort, núm. 17.

⁴ Isabel Juan Gual, esposa de Joan Bauçà Bauçà, a. arnavet, que vivien en el mateix carrer que En Biel de Solanda, núm 7, davant la casa de Mn. Ramon Gayà, el capellà Carritxó. (APSJ, 18.1, f. 18).

⁵ L'amo'n Joan Gayà Bauçà (1880-1961), *l'amo'n Joan de l'amo'n Ramon*, fill de Ramon Gayà Mas i de Francina-Anna Bauçà Bauçà. Es casà amb Catalina Carbonell Mut, natural de Lluçmajor.

⁶ La mestressa Antònia Fiol Bauçà, casada amb mestre Antoni Bauçà Ros (1863-1954), escolà, pares de mestre Antoni i mestre Amador Bauçà Fiol, tots fusters.

⁷ Les missions populars consistien en una tanda de predicacions, acompanyades de processons i altres actes de culte, que es feien a les parròquies una vegada cada deu anys. La Missió de la qual aquí es tracta, fou del 7 al 22 de gener de 1906, predicada pels PP. Paüls. (Vegeu J. ESTELRICH COSTA, *La Parròquia de Sant Joan (1900-1993)*. Monografies Santjoaneres 1. Mallorca 1993, pàg. 48.

⁸ Només solia confessar-se un pic cada any, per a Pasqua, quan totes les cases que podien mataven un mè per fer panades.

⁹ D. Miquel-Joan Nicolau Bauçà (1811-1896), fill del Sr. Miquel-Joan Nicolau Mates i de la Sra. Catalina Bauçà Gayà, secretari de l'ajuntament i organista de la parròquia. Li deien *En manxa mal li toc pesta*, perquè en adormir-se una nota de l'orgue, sempre pronunciava aquesta maldició. (Vegeu Manuscrits del P. R. Ginard, APSJ, 29.2.1, f. 60).

¹⁰ Mestre Joaquim Sorell, fuster, escolà de la parròquia de 1862 a 1864, en temps del rector Terrassa, director més tard de la banda de música de la *Sociedad Unión Protectora Musical. San Juan*.

¹¹ Miquel Arcas Pons (1876-1953), pintor i escultor, autor de nombroses imatges religioses i retaules per a les esglésies de Mallorca.

¹² Vegeu *La parròquia...*, pàg. 40. Els quadres de sant Miquel i sant Gabriel, de molt poc valor artístic, varen ser retirats quan es va fer la restauració del santuari, els anys 1959-1965.

¹³ El mateix Biel de Solanda, parlant un dia amb l'autor d'aquestes notes, li va contar que ell mateix l'any 1925 s'havia encarregat de tragar amb el seu carro, de Sant Joan a Ciutat, la gegantina imatge de sant Gaietà, per ser restaurada per l'escultor Bartomeu Amorós, i de retornar-la a la vila després de la restauració. La imatge havia estat beneïda l'any 1748, i venerada a l'església parroquial fins l'any 1908, en què la seva capella va ser dedicada a la Mare de Déu del Carme; llavors la imatge de sant Gaietà ver ser col·locada en el santuari de Consolació, en el primer tram de l'església, davall el cor, a mà esquerra. Ara es troba depositada en el museu parroquial. (Vegeu J. ESTELRICH i COSTA. *Mel i Sucre*, núm. 25 (juny 1993), pàgs. 30-31; *La Parròquia...*, pàg. 77; *El Pujol de Consolació de Sant Joan*. Monografies santjoaneres 2. Mallorca 1991, pàgs. 63-64.

¹⁴ D. Pere-Joan Campins i Barceló (1856-1915), bisbe de Mallorca, morí el 23 de febrer de 1915, a les set i mitja del capvespre; la capella ardent es va obrir al públic el matí del dia 24, i les exèquies se celebraren el dia 25 següent. (*Boletín Oficial eclesiástico del Obispado de Mallorca*, Año LIV, núm. 17 (29 juny 1915), pàgs. 110-125).

Bon a Nadal

"SANT
 NOS
 TRA"

CAIXA DE BALEARS

Carrer de Palma, 16
 Sant Joan
 Tel.: 52 60 33

FUSTERIA

Rafel Dalmau

Fusteria en general i
 mobles de cuina

Carrer dels Molins, 4
 Tel.: 52 63 85

Bon any nou

ALCOHOLISME

Per l'experiència que hem observat quan un alcohòlic comença a beure alguna cosa succeeix dins ell que no el pot aturar. El que hem d'estudiar és què passa per dins el seu cervell que ha après a ser alcohòlic perquè aquesta persona no pugui decidir si continua bevent o no. És aleshores que l'alcohòlic és un malalt, que l'alcoholisme és una malaltia.

En definitiva:

Concepció moral de l'alcoholisme = tractament moral

Concepció científica de l'alcoholisme = tractament científic

A l'Estat espanyol el 10% o 12% de la població és alcohòlica. Aquests percentatges ens donen unes xifres globals de tres milions i mig d'alcohòlics, els quals, si tenim en compte que generalment l'alcohòlic viu en el si d'una família de tres o quatre persones, fan que un total de deu o dotze milions de persones, entre afectats directament o indirecta. Tant el cònjuge, com els fills..., estan afectats per culpa de l'alcohol.

Ara bé, els alcohòlics que esmentam no ho han reconegut, diguem no estan a la vista. L'alcoholisme a l'Estat espanyol és com un iceberg del qual no només se'n veu la punta, però la gran majoria estan dissimulats i no es veuen.

IDENTIFICATS: són en fases avançades de la malaltia; el seu alcoholisme és notori, són els clàssics gats que coincideixen amb la imatge que la població té dels alcohòlics, són la immensa minoria.

SEMIIDENTIFICATS: no han arribat als nivells de deteriorament dels del grup anterior; són en

les fases intermèdies de la malaltia, no han arribat a grans nivells de deteriorament i poden estar en tractament mèdic per les conseqüències orgàniques o psiquiàtriques sense que siguin tractats com a alcohòlics; depressió, quadres psicòtics lleus, hipertensió... són alguns dels símptomes que presenten, és a dir que són semi-identificats perquè acudeixen al psiquiatre, al metge per tractar-se dels trastorns orgànics.

Molta gent que pertany a aquest darrer grup sol seguir les recomanacions del metge i combina el consum d'alcohol amb el fàrmac que li han receptat, la qual cosa comporta perill, ja que els efectes poden ser imprevisibles. Amb aquesta mescla es pot provocar un quadre psicòtic greu que acabi amb el malalt a l'hospital psiquiàtric o pot posar en perill la seva vida a causa d'altres reaccions. No és perquè sí que els medicaments i no només els ansiolítics adverteixen que no s'ha de consumir alcohol alhora que el medicament.

NO IDENTIFICATS: són la immensa majoria, són en les fases intermèdies o inicials de la malaltia, molts d'aquests ni sospiten que són alcohòlics.

La major part de la piràmide està submergida i no es poden identificar els que la conformen. El gran repte és saber com detectar si al nostre àmbit hi ha qualque persona amb problemes d'alcohol i de quina manera podem establir un mecanisme per ajudar-lo.

*Associació Abstèmia
(Gentilesa de Domingo Fontirroig)*

*mel i sucre
us desitja unes bones festes de Nadal
i un bon any 1996*

mel i sucre, dolcet, dolcet

▶ CANSAT QUE SANT Joan sigui notícia només per les barbaritats que diu el batle a la premsa (que fan empegueir qualsevol persona amb dos dits de seny i que fan de Sant Joan la rialla de tot Mallorca), vull dedicar aquest mes en exclusiva a comentar el meu parer sobre el concepte d'urbanisme del nostre poble i el grup polític que el governa.

Crida l'atenció el recurs del batle contra la decisió de la Comissió Insular d'Urbanisme de rebaixar 7 m² l'extensió de les «casetes d'eines», sobretot venint d'un ajuntament que

no tan sols no ha aturat mai una obra que infringeixi la normativa urbanística, excusant-se del permís d'obra concedit, sinó que, a més, ha consentit totes les que s'han fet (i no són poques) sense cap tipus de permís. Basta veure que l'única



obra que ha aturat ha estat per la pressió de la

premsa (recordau el cas «Gilet-Sancenón») i a l'hora d'aplicar la Llei el senyor diputat quedarà cabal (econòmicament) amb escassament 18.000 PTA, el 5% del valor peritat de l'obra feta. Per cert, qui l'ha peritada? Ja ens aniria bé als pobres ciutadans «de baixa mà» trobar un constructor que faci tan bona feina com la que podem veure al camí de Son Baró per tan pocs doblers.

També és curiós comprovar que legalitzar una obra d'aquesta magnitud pot arribar a sortir més barat que tres multes per aparcar en doble fila a Manacor.

El batle Mora no té autoritat moral per opinar sobre urbanisme, quan consent que dins el seu terme municipal es facin obres milionàries, a la

vista de tothom, amb un simple permís valorat en pocs milers de pessetes. Tan lladre és el que roba a la caixa pública (*roldans, rubios...*) com aquell que no l'omple deixant que s'incompleixi la Llei d'una manera flagrant.

No està de més que li recordi al batle que llavors, amb una caixa buida, es veu obligat a dir que no a moltes coses necessàries, com per exemple fer el manteniment d'edificis públics, de l'enllumenat, arreglar tots els camins, ajudar a les entitats locals a subsistir...

A força de no fer complir la Llei, l'Ajunta-

ment de Sant Joan es veu obligat a «mendicar» a altres institucions i organismes quantitats ridícules com ara 50.000 PTA.

I passant ja a les ridícules declaracions del batle sobre «¿Dónde meteremos los cerdos si no podemos hacer casitas de aperos?», qualsevol persona que hagi corregut una

mica per la nostra foravila i pel nostre poble, pot veure que els nostres «cerdos» (els de les matances, dic), infringint tota normativa sanitària, conviuen dins el poble. A no ser que el batle, quan diu «cerdos» es referís a una raça que en altres pobles els diuen «xaleteros», i a Sant Joan en concret «xaleteros il_legals». A més, avui en dia és quasi una temeritat tenir porcs (dels de fer matances) a foravila, ja que amb el personal que circula de tard és molt fàcil que qualcú pugui fer matances sense haver comprat ni engreixat el porc. Però vaja, això dels lladres petits és un altre tema que ara no toca.

No m'agradaria comprovar que aquestes declaracions esperpèntiques siguin un intent d'estendre una espessa cortina de fum que

El batle Gabriel Mora declarà a Diario de Mallorca que «on posariem els porcs si no ens deixaven construir casitas de aperos».

protegesqui el màxim de temps possible la permissivitat urbanística, per tal que alguns alts dirigents del nostre consistori, avalats per la seva autoritat, pel seu càrrec i per la seva calculada deixadesa en la normativa urbanística facin el seu gran petit negoci de compra-venda de terreny públic no urbanitzable però urbanitzable.

Tot això quadra perfectament amb el concepte que té de la política municipal un respectable regidor del PP, exposat per ell mateix en una «carta al director» d'una revista local: «la política és una brega d'amics durant 15 dies i 4 anys de fer poble». Evidentment, una valenta manera de fer el «seu» poble.

Joan Bauçà

EL PLAER DE BEURE

Mas Comtal Negre 94

El vi negre de la bodega Mas Comtal, collita del 94, ha estat creat pels germans Albert i Joan Milà, prestigiosos viticultors del Penedès, els iniciaren la carrera en solitari l'any 1993 amb la creació d'aquest petit celler. En pocs anys de vida, ja han estat capaços d'obtenir premis i les millors crítiques per part de la premsa especialitzada, que reflecteixen la qualitat dels seus productes.

El cupatge de les varietats bordeleses Cabernet Sauvignon, Merlot i Cabernet Franc, juntament amb l'astutat fórmula de donar-li una petita pinzellada de roure Allier (gràcies a una curta estada en barrica que no supera els quatre mesos) i la posterior reducció en ampolles durant un període de nou mesos abans de sortir al mercat, configuren un vi jove original i complex.

Les característiques organolèptiques vénen donades per un color cirera robí i al nas ens

dóna una percepció intensa i agradable de caràcter fruitós amb tocs d'espècies (habituals en vins de component Cabernet). En boca és equilibrat, fresc i fluid degut a una acidesa adequada; ric en taní, les sensacions finals són agradables i persistents. Gràcies al bon contingut en taní que hem anomenat, és un vi que millorarà al llarg dels anys, ja que es potenciaran les seves virtuts.

Es tracta d'un vi molt indicat per a estofats, rostits, formatges i carns de caça, però sobretot hom recomana amb els productes de la matança del porc, tant bons i venerats en aquest país, com per exemple els botifarrons o bé la ventresca torrada al caliu d'un bon foc.

Francesc Grimalt

Distribució: S'Estornell.
Tels.: 58 18 42 - 41 83 39.



L'Associació de Premsa Forana de Mallorca, en assemblea general que va tenir lloc el passat 18 de desembre, per unanimitat, manifesta el seu ferm suport a la política lingüística en favor de la unitat de la llengua catalana a Mallorca i l'actitud que manté en aquest tema l'actual president de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, senyor Cristòfol Soler, i, al mateix temps, denuncia i rebutja els constants atacs que patexi.

El president, Miquel Company

METEOROLOGIA

«NOVEMBRE HUMIT, FA EL PAGÈS RIC»

Temperatura		Dia	Precipitació	Cel	Vent dominant	Fenòmens observats	Mes: novembre Any: 1995	
Max	Min							
23	13	1		clar	variable			
25	16	2		1/4 tapat	tramuntana			Estació: Revista Mel i Sucre de Sant Joan de Mallorca
21	13	3		1/4 tapat	variable	vent fluix		Fonts: Guillem Company, Miquel Alzamora i Miquel Company
19	8	4		1/4 tapat	gregal	vent fluix		
17	10	5		3/4 tapat	gregal			
16	6	6		clar	gregal			
19	5	7		clar	variable			
20	7	8		clar	tramuntana			
20	6	9		1/4 tapat	tramuntana			
21	9	10		1/4 tapat	gregal		0,0	Precipitació parcial
22	11	11		1/4 tapat	migjorn			
21	15	12		3/4 tapat	variable			
19	11	13		clar	variable	vent fluix		
18	10	14		clar	ponent	vent fluix		
19	9	15		1/4 tapat	ponent	vent fluix		
21	14	16		1/4 tapat	ponent	vent fluix		
24	15	17		clar	ponent			
17	11	18	0,3	tapat	variable			
17	9	19		1/4 tapat	tramuntana			
21	7	20		clar	tramuntana		0,3	Precipitació parcial
19	9	21	0,5	2/4 tapat	variable			
19	14	22		1/4 tapat	llebeig			
15	8	23	95,8	tapat	gregal			
16	9	24		1/4 tapat	tramuntana			
17	7	25	3,9	3/4 tapat	gregal			
16	10	26	1,4	3/4 tapat	llebeig			
13	7	27		clar	llebeig	vent fluix		
16	5	28		1/4 tapat	llebeig			
16	4	29	0,6	1/4 tapat	variable			
18	8	30		1/4 tapat	llevant			
		31					102,2	
18,8	9,5						102,5	Precipitació total

La paradoxa del nostre clima és que tant li fa ploure poc com ploure massa. Aquest era el comentari amb què encapçalàvem l'article del mes de novembre de 1994, després de 2 mesos ben plujosos. Enguany, després d'una primavera seca i un estiu força irregular, la tardor se'ns presenta de forma humida però per sota de la mitja anual.

El mes de novembre ha tingut una especial irregularitat, ja que mentre la precipitació es concentrava en un sol dia, superant-se els 95 mm, els efectes del vents han donat una mes suau i agradable, malgrat s'hagin succeït al llarg del mes just 9 dies clars. La persistència de dies tapats ha estat la predominança del mes, propi-

ciant durant la primera quinzena de mes unes temperatures diürnes i nocturnes suaus, mentre que a la segona quinzena del mes s'han donat uns valors més propis del mes amb valors diürns suaus i els nocturns més fresquets.

La pluja caiguda durant el mes de novembre ha estat estadísticament normal, superant-se els 100 litres/m² que quasi coincideixen amb la quantitat del mes de novembre de 1994. La particularitat d'aquesta precipitació en un sol dia de 95 mm ha estat de forma contínua i moderada, sense en cap moment caure amb la virulència del mes d'octubre de l'any passat. La precipitació total del mes i de l'any és la següent:

dia 18	0,3
dia 21	0,5
dia 23	95,8
dia 25	3,9
dia 26	1,4
dia 29	0,6
TOTAL	102,5
GENER	28,1
FEBRER	17,3
MARÇ	20,6
ABRIL	4,2
MAIG	0,0
JUNY	18,6
JULIOL	48,7
AGOST	31,8
SETEMBRE	60,6
OCTUBRE	70,1
NOVEMBRE	102,5
TOTAL	402,5

que la dificultat per predir a curt, mitjà i llarg termini el temps que farà no és tasca fàcil. A la nostra zona mediterrània, quan descarrega una tempesta local fa que en una distància de pocs centenars de metres hi pugui haver una variabilitat d'1 a més de 100 litres. Durant aquesta tardor i, sobretot, durant el mes de novembre les quantitats han estat bastant diferents entre observatoris del casc urbà. Aquesta variabilitat fa que l'observació sigui pels estudiosos una investigació rigorosa i, no sempre, fàcil d'avaluar.

En definitiva, el resum de l'any a un mes vista té la premonició de ser inferior a la mitja, tot i que la tardor ha estat una mica humida. Aquest fet ha permès als pagesos que tot hagués estat cultivat, deixant molts pocs trossos de terra sense poder-hi entrar.

Miquel Company i Miquel Alzamora

La irregularitat del nostre clima és la variable més apreciada pels meteoròlegs i climatòlegs, ja

EXCURSIÓ

Pel gener anirem a la Comuna de Bunyola, si a la fi el temps ho permet El cap de setmana del 3 al 4 de febrer farem una acampada als Tonalts Verds

Cercam fotografies que facin referència al temps (nevades, llamps, cap de fiblons...) i a la meteorologia i, també, aquelles que sien conseqüència dels seus efectes (inundacions, torrentades, calabruixades...).

Si qualcú en té, m'ho podria comunicar.

MIQUEL COMPANYY

NADAL
 NADAL
 REGALAU CULTURA
 REGALAU CULTURA
 REGALAU CULTURA
 REGALAU CULTURA
 REGALAU CULTURA
 REGALAU CULTURA
 REGALAU CULTURA
 REGALAU CULTURA
 REGALAU CULTURA
 REGALAU CULTURA
 REGALAU CULTURA
 REGALAU CULTURA
 REGALAU CULTURA
 REGALAU CULTURA

TERANYINES, COL·LECTIU PER A LA
 RECERCA HISTÒRICA SANTJOANERA
 PUBLICACIONS EN VENDA A CA NA BLANC

Agenda-Desembre

Natalicis

Joana Maria Fontirroig Ferrer (6-XI-1995)

Defuncions

Maria Nigorra Gomis (5-XII-1910 / 16-XI-1995)

Noces

Apotecaries de guàrdia

Diumenges

Dia 17: Petra
 Dia 24: Porreres
 Dia 31: Sant Joan
 Dia 7 gen.: Vilafranca
 Dia 14: Ariany
 Dia 21: Montuïri
 Dia 28: Petra

Horari d'autobús

Sant Joan-Palma-Sant Joan: 7.50 h; 13.00 h; 15.20 h; 16.20 h; 18.20 h; 19.30 (dies feiners).

Sant Joan-Palma-Sant Joan: 8.25 h; 10.00 h; 18.25 h; 19.30 h (dies festius).

Horari d'assistència mèdica

Centre sanitari: 10.30 h - 13.00 h (de dilluns a divendres).
 PAC de Vilafranca: resta d'hores.

Horari de farmàcia

Estiu: De 10 h a 13.30 h / De 18 h a 21 h
Hivern: De 10 h a 13.30 h / De 17 h a 20 h

Horari de misses

19 h (dies feiners) / 10.30 h i 19 h (dies festius)
 Consolació: 16 h

Telèfons d'interès

Bombers: 55 00 80
 Centre Sanitari: 52 63 11
 GESA: 55 41 11
 Ajuntament: 52 60 03
 Apotecaria: 52 62 52

Centre meteorològic: 26 46 10
 Guàrdia Civil: 56 00 27
 OCB: 72 32 99
 PAC (Vilafranca): 56 05 50

El temps

Pluviometria G. Company

Novembre

dia 18	0,3	dia 26	1,4
dia 21	0,5	dia 29	0,6
dia 23	95,8		
dia 25	3,9		

Total mes 102,5

Total acumulat: 402,5

La lluna

Nova de dia 1 a dia 7.

Creixent de dia 8 a dia 15.

Plena de dia 16 a dia 22.

Minvant dia 23 a dia 28.

Efemèrides

DESEMBRE DEL 75 A SANT JOAN

- Es va fer un concurs de Betlems.
- Hi va haver una ambient animat davant les noves eleccions locals del gener.

DESEMBRE DEL 85 A SANT JOAN

- *Mel i sucre* dedicà bona part del seu número de desembre als Sants Innocents.
- Comença a introduir-se l'impost de l'IVA, que va crear molts de mal de caps a tothom.

Gracià Sánchez

Bones festes



TERANYINES

Si vols fer poble
 i conèixer la teva història
 subscriu-te a les

MONOGRAFIES SANTJOANERES



Boi any nou

